

Ekologické názvy

- abiotické : ~ podmínky (faktory) - podmínky prostředí určené neživou složkou prostředí (klima, složení půdy...)
- acidofilní : ~ organismy - vyskytující se na kyselých půdách (vřes, azalky)
- adaptace : přizpůsobení se prostředí
- afotická : ~ vrstva vody – neprosvětlená
- alochtonní : ~ druh - cizí,nepůvodní na daném území
- antropoekologie: = ekologie člověka – zkoumá vzájemný vliv člověka a přírody
- antropogenní : člověkem záměrně nebo mimoděk vyvolané či způsobené
- areál : území,ve kterém se určitý taxon vyskytuje;mohou být kontinuální nebo diskontinuální
 - : primární ~ - přirozeně vzniklý;organismy v nich jsou autochtonní
 - : sekundární ~ - vytvořený druhotně člověkem;organismy jsou zde allochtonní
- arely : maloplošné oddělené části areálu
- arktalpinský : rostoucí v Arktidě a vysokých horách
- autochtonní : ~ druh - původní na daném území
- autoekologie : ekologie jednotlivých druhů;zkoumá jejich chování,adaptaci,...
- autotrofní : ~ způsob výživy - vytváření organických látek z anorganických
- benál : vodní dno
- bentos : vod. organismy, žijící na dně (vod. hmyz, larvy, kroužkovci, nitěnky)
- biocenóza : viz společenstvo
- biodiverzita : úplný soubor ekosystémů, druhů a genů v určité, geograficky definované, oblasti
- biofágové : organismy živící se živými organismy
- biogeografické : ~ oblasti - rozsáhlé oblasti s charakteristickým složením flóry a fauny, které je dáno společným vývojem,stejnou geologickou stavbou a stejným klimatem;u nás to je hercynská, panonská,karpatská a polonská oblast

- biom : soubor podobných ekosystémů (poušť, tropické deštné lesy...)
- biomasa : těla všech organismů na daném místě (včetně např.schránek)
- biosféra : soubor všech ekosystémů na Zemi
- biotické : ~ podmínky (faktory) - podmínky prostředí určené jedincem téhož druhu, jiného druhu nebo člověkem
- biotop : místo, které organismům (společenstvu) poskytuje podmínky pro život; charakterizováno geografickou polohou, klimatem a abiotickými podmínkami
- brakické : ~ vody – přechod mezi slanou a sladkou vodou
- cenóza : viz společenstvo
- dekompoziční : ~ potravní řetězec = detritický = rozkladný; výsledkem je mineralizace; umožňuje koloběh látek
- detritický : ~ potravní řetězec - viz dekompoziční
- diaspora : to, čím se rostlina šíří (semeno, plod, utržená část rostliny...)
- disjunkce : = hiáty - mezery mezi částmi diskontinuitního areálu; organismy nemají možnost křížení se
- diskontinuitní : nesouvislé
- disturbance : opakované vnější škodlivé vlivy vedoucí ke snížení počtu jedinců
- diverzita : rozmanitost; může být druhová (počet druhů) nebo např. diverzita krajinné mozaiky (počet společenstev nebo typů prostředí, nacházejících se na dané ploše)
- dominanty : organismy tvořící většinu společenstva; často vytvářejí podmínky ve společenstvu
- drift : kontinentální ~ - pohyb kontinentů (asi 2 cm / rok)
- druh : soubor jedinců, kteří se vyznačují stejnými druhovými znaky
- efeméry : jednoleté rostliny s extrémně zkráceným vegetačním cyklem
- ekologie : věda zabývající se vztahy mezi organismy a prostředím a mezi organismy navzájem
- ekosystém : společenstvo+ biotop = soubor organismů a jejich prostředí (např.les); dělí se na umělý (pole, rybník) a přirozený (les)
- ekoton : místo střetu různých prostředí; jsou zde organismy z obou prostředí a organismy typické pro tento přechod; rozhraní vesnice - volná krajina: typické - toulavý pes, smetiště; z vesnice -- jablůň, slepice; z okolí - veverka

- emise : zplodiny, jdoucí do okolí (atmosféry)
- endemit : organismus vyskytující se jen na jednom místě (o různé velikosti)
- epilimnion : vrstva vody, jejíž teplota je ovlivněna změnami slunečního záření
- eufotická : ~ vrstva vody – dostatečně prosvětlená; oceány – do 200m, sladké vody několik cm až několik metrů
- euryoxybiontní : ~ organismy žijící ve stojatých, znečištěných a eutrofních vodách
- euryvalentní : ~ organismy - se širokou valencí; euryektní
- eutrofní : bohatý na živiny
- exklávy : viz arely
- faktory : podmínky, vytvářející prostředí organismu
- flyš : rychle se střídající pásma břidlic a pískovce na obvodu Karpat
- fytoocenóza : rostlinné společenstvo
- fytofágové : živočichové živící se rostlinami; dělí se na herbivory a fytoparazity
- fytoparazité : skupina fytofágů, živící se parazitováním na rostlinách
- glaciál : doba ledová
- halofilní : ~ organismy - na půdách s vysokým obsahem solí (chloridů, síranů, uhličitánů; ploštice, lebeda)
- hematofág : organismus živící se krví
- herbivoři : býložravci
- heterotrofní : ~ organismy - nejsou schopny vytvářet organické látky; čerpají je z autotrofních organismů
- hiáty : viz disjunkce
- hibernace : zimní spánek
- hydrofyty : vodní rostliny
- hygofilní : vlhkomilné
- hypolimnion : vrstva vody s konstantní teplotou

- imise : zplodiny, jdoucí zpět z atmosféry
- introdukce : zavlečení nebo záměrné vysazení organismů do oblastí, kde předtím nežily
- invazní : ~ druhy - druhy, které se momentálně intenzivně šíří
- jedinec : individuum omezené v prostoru i čase
- kanibalismus : živení se jedinci stejného druhu
- karnivoři : dravci
- karpatská : ~ oblast - bohatá lesní a luční květena, střídání břidlic a pískovců
- klima
 - : dynamické ~ - v jeskyních a sutích; v zimě uvnitř teplý vzduch - stoupá vzhůru - dole se nasává studený; v létě uvnitř studený vzduch - klesá dolů - nahore se nasává teplý
- klimax : vrchol vyžrání ekosystému; konečné stadium sukcese ekosystému, dané klimaticky, ke kterému vegetace dospěje, není-li ničím ovlivněna (př. disturbancí, lokálními podmínkami...)
- koevoluce : společný vývoj nejméně dvou druhů, při kterém dochází k jejich vzájemnému přizpůsobování (př. tráva a živočichové, kteří ji spásají)
- kompetice : konkurence
 - konkurence : mezidruhová ~ - vztah mezi populacemi ve společenstvu; boj o prostor nebo o omezené zdroje výživy a energie; populace různých druhů se stejnými nároky na prostředí spolu mohou existovat jen když mají různé ekologické niky
- kontinuitní : celistvé
- konvekční : ~ proudění – mechanismus umožňující pohyb kontinentů
- konzument : heterotrofní organismus; přímo či nepřímo závislý producentech
- koprofágové : organismy živící se výkaly
- kosmopolitní : osidlující téměř celou Zemi
- lenitická : ~ voda – stojatá (nebo pomalu se pohybující)
- limitující : ~ faktor - omezuje život populace nebo jedince
- limnetické : ~ pásmo – hluboká voda; hrotnatky, ryby; méně organismů
- litorál : pobřežní vody

- litorální : ~ pásmo – mělká voda, popř. voda u hladiny; vodní rostliny, vod. hmyz, obojživelníci, brouci, plovatka; nejvíce živočichů
- lotická : ~ voda - proudící
- management : způsob zacházení s určitým územím (ať plánované nebo bezděčné)
- metalimnion : vrstva vody, jejíž teplota
- mezické : ~ biotopy - typy prostředí, kde žádné faktory nedosahují extrémních hodnot
- mezofyty : rostliny se středními nároky na vodu (kopretina)
- mezotrofní : ~ organismy - rostou na půdách se střední zásobou živin (trávy)
- mixotrofní : ~ organismy - mající schopnost žít se autotrofně i heterotrofně (masožravé rostliny)
- monofág : organismus živící se jediným druhem potravy = potravní specialista (koala, panda, bourec)
- mortalita : úmrtnost
- mutualismus : symbióza (popř. méně těsná symbióza – organismy bez sebe mohou žít)
- myrmekochorní : ~ rostliny - rostliny, jejichž semena roznáší mravenci
- naleziště : viz stanoviště
- natalita : množitelnost; udává se v procentech (píše se ve tvaru desetinných čísel)
- neklit : organismus, který do daného prostředí nepatří
- nekrofág : živočich živící se mrtvými živočichy
~ v užším významu - živočich živící se čerstvě uhynulými živočichy
- nekromasa : odumřelé části organismů, které nejsou produktivní (odumřelá kůra, schránky...)
- neofyt : rostlina, která se u nás oblevila až po počátku novověku
- nekton : vodní organismy, schopné plavat proti proudu (ryby, obojživelníci, vod. hmyz, ...)
- neuston : organismy v povrchové vrstvě vody (bičíkovci, plovatka, někdy i hadi)
- nika : termín vymezující postavení jedince v ekosystému (ve vztazích, v potravním řetězci...)
- nitrofilní : bohatý na dusík nebo vázaný na stanoviště bohatá na dusík (a často i fosfor)
- niva : ploché okolí vodního toku tvořené jeho sedimenty od štěrků po hlíny

- okolí : vše, čím je systém obklopený, ať to k němu má vztah nebo ne
- oligotrofní : chudé na živiny
- omnivor : živočich živící se rostlinnou i živočišnou potravou; vždy je to polyfág
- panonská : ~ oblast - přesah teplého a suchého rovinatého Maďarska; nížina, teplomilné druhy, lužní lesy, slaniska, víno, teplo, černozemě, jílovité a hlinité sedimenty
- parazitický : ~ potravní řetězec - zvětšuje se počet parazitů; na jednom velkém organismu parazituje více parazitů, na nich mnoho dalších parazitů
- pastevně-kořistnic. : ~ potravní řetězec : rostlina = producent - býložravec (všežravec) = konzument 1. řádu; - konzument 2. řádu (všežravec nebo dravec živící se býložravci) - konzumenti dalších řádů (dravci živící se jinými dravci); organismy na vyšších trofických úrovních spotřebují mnoho organismů na nižších úrovních (př. l liška - mnoho zajíců - každý zajíc mnoho jetele); vyšší řád spotřebovává 10 – 20 % nižšího řádu
- pelagiál : volná voda (= veškerá voda mimo vody kolem dna)
- perifyton : řasy, řinice (vod. organismy, vyskytující se ve všech pásmech vody)
- pionýrské : ~ druhy - druhy úspěšně osidlující nově vzniklé, nehostinné biotopy
- plankton : vod. organismy s malou schopností pohybu (pohyb závislý na proudu); žijí téměř všude (mimo rychle tekoucích řek); dělí se na fyto- a zooplankton (př. některé dravé larvy)
- pleuston : organismy žijící na vodní hladině (vodoměrky, vířníci, někt. perloočky)
- polonská : ~ oblast - přesah mírně kontinentální a chladné oblasti Polska; biologicky nevýrazná
- polyfág : živočich s více zdroji potravy; může to být býložravec, masožravec i všežravec
- populace : soubor jedinců téhož druhu v určitém prostoru a čase
- potravní : ~ pyramida - skládá se z trofických úrovní
- : ~ řetězec - přenos látek a energií mezi organismy
- : ~ síť - propojení potravních řetězců
- : ~ specialista - viz monofág
- predace : = kořistnictví – dravec (predátor) obvykle větší než kořist (loví živé živočichy)
- profundál : voda ve středu nádrže
- producent : autotrofní organismy; vytvářejí organickou hmotu; tvoří základnu potravní pyramidy

• produkce : hrubá primární ~ - množství organické hmoty vyprodukované na určité ploše nebo v objemu za určitou dobu

: čistá primární ~ - skutečný přírůstek rostlin (hrubá produkce po odečtení ztrát dýcháním)

: čistá sekundární ~ - přírůstek na konzumentech prvního řádu po odečtení energie potřebné k jejich životním porjevům (dýchání, rozmnožování...)

• profundální : ~ pásmo – neosvětlená voda; zásobárna živin i toxic. látek; larvy, kroužkovci (nitěnky)

• prostředí : část okolí, která má vztah k živým systémům

: ~ živého systému = životní prostředí - prostředí, které umožňuje existenci živého systému; jakékoliv prostředí živého systému (planeta, světadíl, město, ulice...)

• psychrofilní : studenomilné

• reducenti : = rozkladači = dekompozitoři – mikroorganismy živící se mrtvou organickou hmotou

• regulační cykly : opakované tání a mrznutí vody (povrch skal)

• reintrodukce : opětovné vysazení druhu, který na území byl, ale vymizel

• relikv : organismus přežívající na daném místě od některého z minulých historických období

• rift : puklina v oceánském hřbetě; vzniká zde litosféra

• rozkladný : ~ potravní řetězec - viz dekompoziční

• rozvoj : trvale udržitelný ~

• saprofytové : organismy živící se rozkládajícími se organismy

• společenstvo : = cenóza = biocenóza = soubor jedinců různých druhů v určitém prostoru a čase

: lemové ~ - žijící na přechodu mezi ekosystémy, typické pro tento přechod; s abiotickým prostředím tvoří ekoton

• stanoviště : = naleziště = lokalita = topograficky přesně vymezený biotop určitého organismu (př. přehrada u Plumlova); někdy užíváno jako české synonymum pro jakýkoliv, blíže topograficky neurčený biotop

• stenobiontní : ~ organismy - žijící v tekoucích čistých vodách

• stenovalentní : ~ organismus - s úzkou valencí v některém faktoru; stenoektní

• strategie : ~ přežití populací - komplex přizpůsobení, který řeší danou situaci (vztah k vnějšmu prostředí) jedním z možných způsobů

: r - strategové

: K-strategové

: S-strategové

: R-strategové

: C-strategové

• stres : dlouhodobé působení faktoru, který negativně ovlivňuje vitalitu jedince

• stygon : podzemní voda

• subalpínské : ~ pásmo - u nás pásmo kleče s ostrůvky alpínských holí

• subdukce : podsouvání 1 zemské desky pod druhou

• sukcese : vyzrávání ekosystému; vývoj společenstva spočívající v postupném nahrazování populací určitých druhů populacemi druhů jiných

: progresivní ~ - postupné osidlování (mech - byliny - les)

: regresivní ~ = zpětná - př. pískovcové skály: ústup skal - ústup lesa - vřes - holá skála

• sukulentní : ~ rostliny = tučnolisté; vnořené průduchy, slizovité látky bránící výparu

• symbiofág : organismus, který žije s jiným druhem v symbióze, ale je jím požírán

• synantropizace : přizpůsobování se některých volně žijících druhů prostředí, které vytvořil člověk

• synantropní : provázející člověka

• systém : soubor všech (různých) prvků, vytvářejících celek

: živý ~ - soubor, který se vyznačuje projevy života (pohyb, dýchání, rozmnožování, metabolismus); je to např. společenstvo, populace, jedinec,

orgán, buňka

: otevřený ~ - není odizolovaný, přijímá a vydává látky (potrava, O₂, CO₂ ...)

• terifyton : vodní organismy, přisedlé na vod. rostlinách

• termofilní : ~ organismy - teplomilné

- tolerance : snášenlivost k působení jednotlivých faktorů
- trofické : ~ úrovně - potravní stupně;postavení organismu v potravním systému
- troglobionti : stálí obyvatelé jeskyní
- valence : rozmezí podmínek,za nichž je organismus schopen žít;je vymezena krajními hodnotami podmínek,za nichž je organismus schopen žít (minimum a maximum);organismy stenoektní (viz stenovalentní) a euryektní (viz euryvaletní)
- všežravec : viz omnivor
- xerofilní : suchomilné
- xerothermní : suchomilné a teplomilné
- zoofágové : živočichové živící se jinými živočichy;dělí se na karnivory a zooparazity
- zooparazité : skupina zoofágů;živí se parazitováním na jiných živočiších
- život.prostředí : viz prostředí živého systému